

Neuroaffektiv udviklingspsykologi i praksis.

Konference om "Den gode anbringelse"
Servicestryelsen 10.5.11

Gitte Jørgensen

Psykolog, specialist i psykoterapi
Skole- og behandlingshjemmet Skovgården
gi@skolehjemmet.skovgaarden.dk
feast_of_fools@hotmail.com

Neuroaffektiv udviklingspsykologi Susan Hart

Brobygning mellem den nyeste
hjerneforskning og udviklingspsykologi

Fokus på *samsillet* mellem barn og omsorgsgiver.

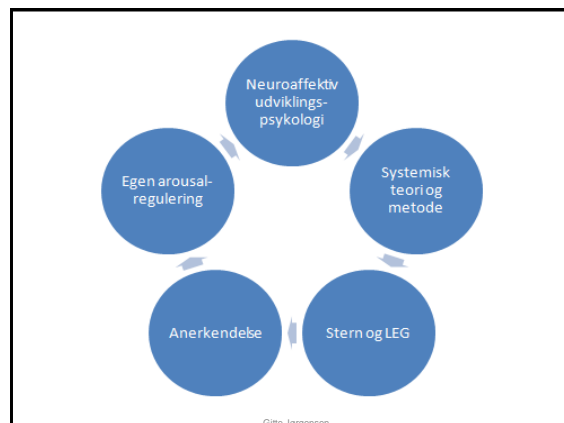
Gitte Jørgensen

Skovgården

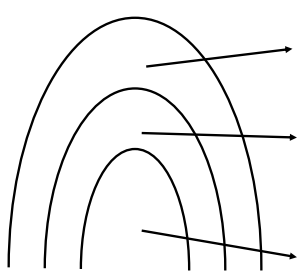
www.skolehjemmet-skovgaarden.dk

Gitte Jørgensen

Den tredelte hjerne

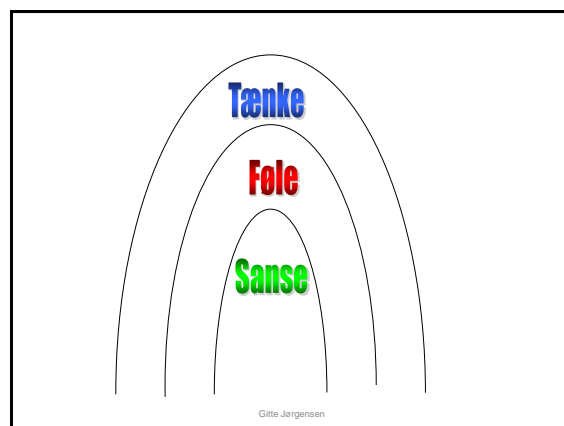

Den neomammale hjerne:
Bearbejder mentale og kognitive funktioner. Indeholder centre der sammenholder og skaber mening i perceptionerne og giver mulighed for et komplekst følelsesliv

Den paleomammale hjerne:
Gør de basale affekter, som fx angst og vrede mere sofistikerede og muliggør udviklingen af sociale emotioner og udvidede hukommelsesfunktioner

Reptilhjernen:
Regulerer basale kropsfunktioner, arbejder instinktivt og udarbejder de basale motoriske planlægninger og basale affekter, som fx søgning, visse aspekter af angstdfærd og aggression

Susan Hart Gitte Jørgensen

Zone of proximal development

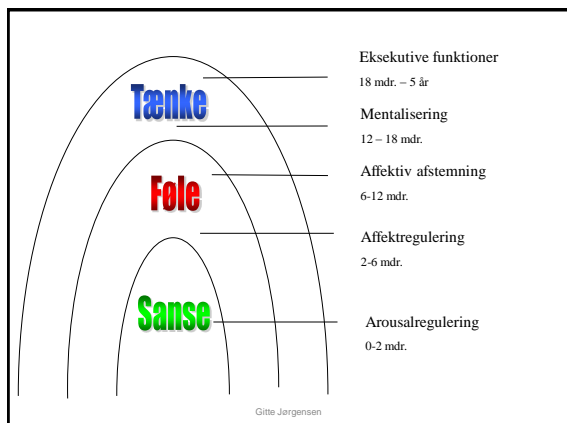
Susan Hart

Neocortex
Limbiske system
Mellemhjernen
Hjernestamme

Topdown: Kan hurtigt skabe ændringer ind i nervesystemet. (Når forbindelse!)

Bottom up: Kræver mange gentagelser.

Gitte Jørgensen

Stern: Udvikling af selvet

Den ene form for selvoplevelse afslutter ikke den anden, men bygger ovenpå. På den måde kan man fortsat udvikle sig.

Dag: Windows of opportunity, hvor udviklingspotentialet er størst.

- 0-2 mdr: Grydende selv
- 2-6 mdr: Kerneselv
- 6-15 mdr: Subjektive selv
- 15 mdr – 3 år: Verbale selv
- 3 år - Narrative selv

Gitte Jørgensen

"Krokodillehjernen" (Reptilhjernen)

Proprioception

At kunne mærke sig selv indefra

Bruge kroppens instrument

Gitte Jørgensen

Gitte Jørgensen

Berøring

- Vores største, mest betydningsfulde sans
- ERFARING med at blive berørt giver kropsfornemmelse.
- Skaber grundlag for selvfølelse
- Proprioception: Trænes ved berøring og ved ansigtsmimik

Gitte Jørgensen

Gitte Jørgensen

Den tidlige pattedyrhjerne (paleomammale hjerne)

Gitte Jørgensen

ANS og Stephen Porges polyvagale teori

- 1) Det **vegetative vagussystem**: Primitivt, umyeliniseret. Støtter fordøjelse, undertrykker stofskifteaktivitet. FREEZE
- 2) Det **sympatiske nervesystem**: Kan forøge stofskifteaktivitet. Kan hæmme vagussystemets indflydelse på tarmen. Mobiliserer FIGHT og FLIGHT
- 3) Det **mammale vagussystem**. Er myeliniseret. Kan hurtigt regulere hjerterytmen. Støtter socialt engagement og tilbagetrækning fra omgivelserne. Hæmmer kamp/flugt. "Immobilisering uden angst". Med angst: depression.

Gitte Jørgensen

Gitte Jørgensen

Affektiv afstemning

Samspil, møde-øjeblikke, kontakt, resonans.

Gitte Jørgensen

Nu-øjeblikke

Dopamin: belønningsaktiverende.
Udvikler og nærer det neurale netværk.

Gitte Jørgensen

At skabe øjeblikke

- At insistere på en kontakt
- At skabe ramme for øjeblikke
- Spejling
- Arousaltræning

Gitte Jørgensen

Spejlneuroner

Gitte Jørgensen

Spejling

- Åndedræt
- Kropssprog
- Mimik
- Stemmeføring
- Intonation
- Matching og mismatching

Gitte Jørgensen

Tænehjernen

Mentalisering
Planlægning, organisering, struktur, overblik
Impulskontrol
Ord og forståelser koblet på følelser og sansninger

Gitte Jørgensen

No relationship without a brain
that can relate

No narrative without a brain that
can tell a story

Bessel A. van der Kolk

Gitte Jørgensen

Venstre og højre hjernehalvdel

Nogle af forskellighederne:

VENSTRE	HØJRE
• "Den tankemæssige hjerne"	• "Den følelsesmæssige hjerne"
• Bevidste del	• Ubevidste
• Sprogfunktion	• Sprogmelodi
• Analyser og detaljer	• Helhedsindtryk
• Danner forklaringer	• Ansigtsudtryk
• Rationel	• Gestik
• Bevidste, refleksive og sociale selv	• Fornemmelse for kropsligt og emotionelt selv, ubevidst.

Gitte Jørgensen

Mentalisering : Et hierarki af emotional respons.

- 1) Emotional smitte: At matche andres følelser.
Eks. små børn, der græder samtidigt.
- 2) Empati: Kan kombinere selvopmærksomhed
med opmærksomhed på andre og regulere sig
emotionelt.
Eks. lægger en klud på en andens pande.
- 3) Kognitiv empati: Imaginære repræsentationer af
fælles erfaringer.

Gitte Jørgensen

Barnets følelsesmæssige progression

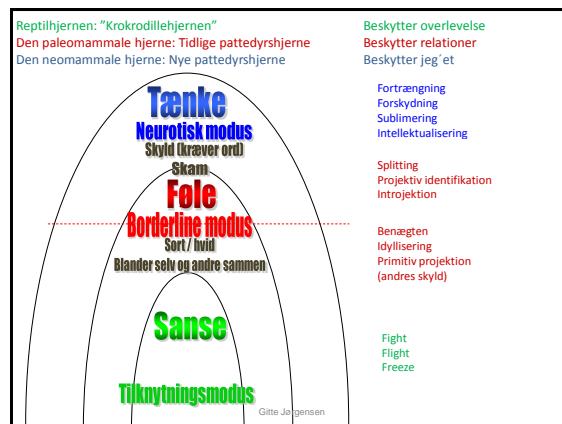
0-2 mdr	Imitation
2-6 mdr	Protokonversation
6-12 mdr	Affektiv afstemning
9-24 mdr	Empatisk sansning
2-4 år	Forståelse af andres
intentioner
4-7 år	Viden om egne og andres
mentale tilstande
7-13 år	Selvrefleksion

Gitte Jørgensen

Hjernen organiserer sig omkring de
oplevelser, barnet kommer ud for.

Traumatiserede børn reagerer hele
tiden på triggere, som de ikke kan
forklare. Virker irrationelt.

Gitte Jørgensen

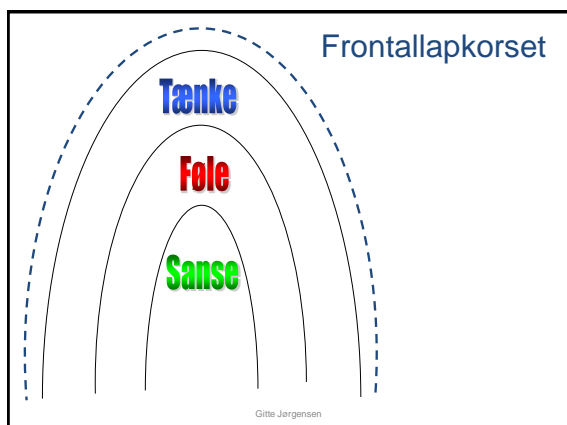
”Da jeg betragter forsvarsmekanismer som selvbeskyttelsesstrategier, der formentlig dannes på baggrund af en basal og evolutionsskabt angst ved truslen om at blive forladt, invaderet eller overvældet, vil jeg i stedet for betegnelsen forsvarsmekanismer kalde dem selvbeskyttelsesstrategier”

Susan Hart

Betydningen af samhørighed 2006, s. 126

”Det væsentligste for os i skolen er, at eleverne tør gå fra overlevelse til oplevelse.”

Gry, lærer i skolen

Frontallapkorset

- Struktur/rammesætning
- Rytmer
- Forudsigelighed
- Forberedelse
- Følelsesmæssig neutralitet

Susan Hart

Frontallapkorsettet udgør ikke behandling i sig selv, men er *forudsætningen* for, at behandling kan finde sted.

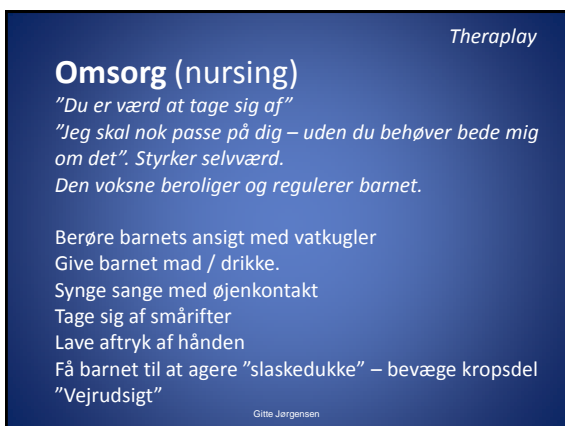
En god huskeregel fra Susan Hart

Gitte Jørgensen

Traditioner

Gitte Jørgensen

Theraplay

Engagement

At være i samspil med barnet på en legende, positiv måde, at fokusere intenst på barnet og opfordre til at nyde nye erfaringer. Den voksne er hele tiden opmærksom på barnets arousalniveau.

Prik på kropsdele og sig lyde
 Bøh-tit
 Checkups
 "Blæs/skub mig omkuld"
 Staniolaftryk
 Find vatkugle på barnet.
 Klappelege

Gitte Jørgensen

Theraplay

Udfordring

Formålet er at skabe følelse af kompetence og mestring via tilpasse udfordringer. Foregår ofte sammen med en voksen.

Tillader også barnet at acceptere struktur, engagement og omsorg, som de ellers kan have modstand mod i mere direkte form.

Balancere på puder – hoppe ned
 Ballontennis
 Målinger
 Puste fjer fra en pude til en anden.
 Slå på aviser
 Fingerbrydning

Gitte Jørgensen